

Hyväksytty kv. 26.2.2018 § 21

JOENSUUN KAUPUNGIN VARAINHANKINNAN PERIAATTEET

1. Johdanto

Varainhankinnan periaatteiden tavoitteena on määrittää Joensuun kaupungin varainhankinnan ja siihen liittyvien riskien hallinnan keskeisimmät periaatteet.

Tässä varainhankinnalla tarkoitetaan Joensuu kaupungin korollisen vieraan pääoman hankintaa eli lainarahoitusta.

Varainhankinta pyritään toteuttamaan mahdollisimman kustannustehokkaasti kuitenkin niin, että siihen liittyvät riskit tunnistetaan ja ne pyritään pitämään hyväksyttävällä tasolla. Tavoitteena on turvata kaupungin maksuvalmius kaikissa markkinatilanteissa. Riskienhallinnan kannalta keskeistä on korkoriskin, saatavuusriskin ja jälleenrahoitusriskin hallinta.

Joensuu kaupunginvaltuusto päättää lainan ottamista sekä lainan antamista koskevista periaatteista. Lisäksi kaupunginvaltuusto päättää, talousarvion ja suunnitelman hyväksymisen yhteydessä, antolainojen ja vieraan pääoman muutoksista.

2. Varainhankinnan vaihtoehdot

Vieraanpääoman hankinta voidaan jakaa lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen lainanottoon. Lyhytaikainen lainanotto käsittää alle vuoden pituiset lainat ja kaikki tätä pidemmät lainat ovat pitkäaikaisia. Lyhyt- ja pitkäaikaista rahoitusta tasapainottamalla turvataan kaupungin kassan riittävyys muuttuvissa olosuhteissa.

Lyhytaikainen rahoitus turvataan kuntatodistusohjelmalla ja konsernitilin luottolimiitillä. Kuntatodistusohjelma tulee olla usean rahoituslaitoksen kanssa kilpailutuksen varmistamiseksi. Kuntatodistusten samanaikainen yhteismäärä voi olla enintään 50 % lainakannasta.

Pitkäaikaisena rahoitusinstrumenttina käytetään koti- ja ulkomaisten rahoitus- ja vakuutuslaitosten velkakirjalainoja, leasing-rahoitusta tai pääomamarkkinoilla liikkeelle laskettuja joukkovelkakirjoja. Pitkäaikainen rahoitus kilpailutetaan ja valitaan tarjousten perusteella. Kaupunki voi ottaa sekä kiinteäkorkoisia että vaihtuvakorkoisia lainoja.

3. Varainhankinnan riskit ja niiltä suojautuminen

3.1 Varainhankinnan riskit

Varainhankinnan riskit ovat rahan hintaan liittyviä (korkoriski), markkinoiden ja lainsäädännön muutosten aiheuttamia rahan saatavuuteen liittyviä (saatavuusriski) ja erääntyvien lainojen uudelleen rahoittamiseen liittyviä (jälleenrahoitusriski).

Korkoriskillä tarkoitetaan korkojen muutosten aiheuttamaa epävarmuutta nettokorkokuluissa. Korkoriski muodostuu rahan hinnasta (esim. Euribor-korko) ja riskilisästä (marginaali). Korkoriski

koskee olemassa olevaa lainakantaa, sitä osaa lainakannasta, jota lyhennysten vuoksi on jatkuvasti jälleenerahoitettava sekä kaikkia uusia lainoja. Korkokuluihin vaikuttaa merkittävästi yleinen taloudellinen tilanne.

Saatavuusriski muodostuu talous- ja rahamarkkinatilanteen aiheuttamista rahan saatavuusvaihteluista. Huonossa markkinatilanteessa rahoituksen saatavuus voi vaikeutua myös kunnilla.

Jälleenerahoitusriski liittyy erääntyvään rahoitukseen, joka on rahoitettava vieraalla pääomalla edelleen. Jälleenerahoitusriskillä tarkoitetaan sitä, että rahoitusta ei ole saatavilla riittävästi tai sen hinta on merkittävän korkea johtuen esimerkiksi lainanottajan alentuneesta luottokelpoisuudesta tai rahoitusmarkkinoiden häiriöistä. Lyhytaikainen rahoitus on tavallisesti edullisempaa kuin pitkäaikainen rahoitus, mutta sisältää suuremman jälleenerahoitusriskin.

3.2 Riskien hallintakeinot

Rahoitukseen liittyviltä riskeiltä pyritään suojautumaan hajauttamalla rahoitusta mm. laina-ajan pituuden, lyhennystavan, rahoituslähteen ja korkoperusteen mukaan. Luottokelpoisuudella on myös merkitystä varainhankinnan riskeiltä suojautumisessa.

Korollisen velan osalta korkoriskiä ei voida kokonaan eliminoida. Korkoriskin hallinnan tavoitteena on korkokustannusten minimointi pitkällä aikavälillä siten, että riskitaso saadaan pidettyä hyväksyttävällä tasolla. Tavoitteena on myös pyrkiä pienentämään korkojen heilunnan vaikutusta kaupungin tulokseen ja helpottaa kassavirtojen ennustettavuutta ja samalla budjetointia.

Korkoriskiä hallitaan korkosidonnaisuus- ja laina-aikajakaumalla sekä suojauksilla. Laina-aikajakaumalla tavoitellaan lainojen tasaista erääntymistä, jolloin myös jälleenerahoitusriski pienenee. Suojauksilla voidaan hallita tai poistaa esimerkiksi korkojen nousun haitallisia vaikutuksia. Vaihtuvakorkoinen laina voidaan erillisellä suojaussopimuksella muuttaa esimerkiksi kiinteäkorkoiseksi, jolloin korkokustannusten ennakoitavuus paranee.

Saatavuusriski realisoituu pitkäaikaisen rahoituksen hinnan noustessa ja rahoituksen saatavuuden heikentyessä. Saatavuusriskiä hallitaan rahoitusvaihtoehtoja monipuolisesti hyödyntämällä.

Jälleenerahoitusriskiä hallitaan kassasuunnittelulla, laina-aikoja hajauttamalla ja pidentämällä. Pitkät laina-ajat lisäävät kassavirtojen ennustettavuutta, mutta nostavat kustannuksia, joten optimaalinen rahoitus rakentuu edullisemmasta lyhytaikaisesta ja kalliimmasta pitkäaikaisesta rahoituksesta. Jälleenerahoitusriskiä pienennetään myös riittäväillä kassavaroilla.

3.3 Suojaamisen periaatteet

Riskienhallinnan lähtökohtana tulee olla markkinatilanteen aktiivinen seuraaminen, riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen.

Korkosuojattuja (kiinteäkorkoisia) ovat lainat, joiden korko pysyy muuttumattomana vähintään yhden vuoden ajan. Korkosuojaamattomia (vaihtuvakorkoisia) ovat lainat, joiden korko muuttuu vähintään kerran vuodessa.

Kiinteäkorkoisten lainojen lisäksi korkosidonnasta aiheutuvan korkoriskin suojaamiseksi kaupunki voi tehdä koronvaihtosopimuksia, korko-optioita ja näiden yhdistelmiä. Johdannaisten käytön tarkoituksena on lainasalkun korkoriskin hallinta eli johdannaisia käytetään vain suojaamistarkoituksissa. Johdannaisinstrumenteissa osapuolena tulee olla hyvän luottokelpoisuuden omaavat koti- tai ulkomaiset rahoituslaitokset.

Lainakannan suojaustaso vaihtelee markkinatilanteen mukaan. Olemassa olevan lainasalkun suojausaste kiinteistöleasingrahoitus huomioiden tulee olla 25 %:n ja 70 %:n välillä. Matalasuhdanteessa korot ovat tyypillisesti alhaalla ja korkeasuhdanteessa korot ovat vastaavasti korkealla. Lähtökohtaisesti suojausastetta pyritään nostamaan korkojen ollessa matalalla ja vähentämään korkeasuhdanteessa korkotasojen ollessa korkealla.

Suojaus on vakuuttamista tulevaisuuden varalle. On hyväksyttävä, että ajoittain suojauksen kautta joudutaan maksamaan markkinakorkoja korkeampaa hintaa ja lainasalkun keskikorko saattaa nousta tulevaisuuteen varauduttaessa.

Kaupungin lainasalkun keskimääräinen korkosidonnaisuusaika voi vaihdella markkinatilanteen mukaan. Pääsääntöisesti lainasalkun keskimääräinen korkosidonnaisuus-aika pyritään kuitenkin pitämään vähintään 24 kk:ssa. Tavoitteellisella korkosidonnaisuusajalla varmistetaan, että korkoriski on hallinnassa myös pidemmällä tähtäimellä.

4. Raportointi

Lainasalkun kehityksestä raportoidaan puolivuosittein. Raportointi toteutetaan heinäkuun lopun tilanteesta tehtävän osavuosisikatsauksen sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

5. Voimaantulo

Nämä periaatteet tulevat voimaan kaupunginvaltuuston hyväksymisestä lukien.